

Numerul 2.

Oradea-mare 9/22 ianuarie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

S a t i r ă .

Amuțise păsărețul de prin văi și de prin crânguri,
Vânt turbat urlă pe drumuri și prin sate și pe câmpuri;
Fulgerul crestat la colțuri luminează în largul zării
Și ranjiă cotind prin nouri ca un sol al răsunării.

Adormii. Visai. O! visul, ce nu-ți poartă înaintea!
Me crezui nebun o clipă, me trudiam să prind în minte
Șirul celor câte gândul mi le plâsmuise 'n față;
Văzui intrupându-și umbra acei duși demult din viață.
Din isvoadele bătrâne se desprind sub ochii mei
Șoimii vechilor Mușatini și vitejii lui Matei;
Knezii, Basarabi, Buzestii întoliți în zale grele,
Saltă fruntea de prin cronici și din praful de pe ele,
Pus de timpii ce trecură. Banii, păstrători de lege,
Buciumează sus pe dealuri, zoresc oastea să-și închege
Și plăeși, stringând în frâne roibi zănatice, vin în roi,
Gata-i arcul și săgeata, — Vodă-i gața de război:
Ori și ce voinic își are arcul lui și ghioagă are...
Într-o clipă oastea 'ntreagă s'a pierdut în depărtare.
Aud zingănit de arme și de arcuri și de zale,
Strigăt de război și tropot și pe munte și pe vale;
Oastea merge înainte, fierul taie, curățește,
Cad orașe și popoare și hotarul crește, crește.
Voi, strigoi de alte neamuri, unde-i iadul să ve 'nghițit?
...Un mormânt e lumea toată, toată crima-i ispășită.
Din pământul ud de sânge resar spuză și roiesc
Măndre chipuri din poveste, după chipul românesc.
„Și precum ca să se știe, zic în graiul din bătrâni,
„Cumea Vodă oaste are și dușmani are puțini.
„Pe pământul ăsta nu e altă liftă, numai frații
„Se hălăduiesc aicea; căci a noștri fure tații
„Ce păstrară legea sfântă și hotarul îl lățiră,
„Osul lor i-aici sub iarbă, ei pe spada lor periră“.

Me trezii. Ce caută gândul în acele lumi pierdute,
De confund bravura veche cu o mie nouă sute!
Unde mintea-i cu paianjeni și simțirea clipește,
Unde vina e virtute și ruina crește, crește.

În tavernele obscure, prin ungher de cafenele,
Don Zevzeco își închide între fumul de lulele
Și grăuntele de minte pripășit sub biata freză;
Toată inima și-a prins-o de-o dantelă de șanteră.
O ochiadă, o zimbire, două triviale șoapte...
Țară, cinste și avere le-a schimbat pe-un chef de noapte!
Ca, apoi, în faptul zilei, la propteaua unui gard,
Să-și justifice... bravura de erou de bileard.
Vezi figurile de ceară și mumiile hidoase?
Au mai multă minte 'n troacă, au mai mult suflet în oase
Decât fanții subțiratici, ce roiesc pe sub balcoane
Și aruncă banii 'n gărlă și ochiade la cocoane.
O! ferțiți-ve de dâșii ca de morții din morminte,
Ocoliți-le poteca, nu le treceți înainte.
Ei sunt mult mai morți ca morții și mai reci ca sloiul gheții:
Umbre pedepsite 'n trupuri, ispășesc păcatul vieții.
O! nu le vorbiți de visuri, de-i zăriți, în sus ve dați,
Căci vor ride 'n hohot morții, ve vor zice „desmînțați“.
Că, dacă sunt strimți la minte, și la inimă sunt rei,
Dante, când cântă Infernul, fu de sigur printre ei!

Unde-s șoimii, unde-s zimbrii cei cu pieptul de aramă?
Unde-i gloria străbună și virtuțile de mamă?
Ah! din toată lumea veche și din tot trecutul țerii
Ne remase *schivisitul*, ce roiește 'n murgul serii,
Căptușit de beteșuguri dela piele până 'n oase,
Legănând pleșuva-i troacă p'o spinare mlădioasă!
Unde vom găsi ostașii și eroii de prin cronici?
Unde-s vulturii lui Mircea și alaiul lui de vornici?
Doar avem și noi un Rege, doar avem și noi o Țară,
Doar avem dușmani ca frunza și aici și la hotară,
Cine va apăra Tronul și pământul Națiunii?
Tineretul fluturatic, cu virtutea putregiunii?
Fanții 'nfăinați cu pudră și 'ntoliți pe datorie?
Nătărăii ce-și vând viața pe o noapte de orgie?
Umbrele pomăduite și eroii de macă?

Domnii mei, iertați-mi rima, de-am jignit pe cineva.

I. Pătrășcoiu.

O drăguță de fată . . .

Mița Năsturaș eră o drăguță de fată de vr'o nouesprezece ani, brună cu ochii albaștri, naltă și c'un bust de admirat. Ai fi sărutat-o numai pentru cele doue gropiți din mijlocul obrazilor ei rumeni și plini de tinerețe; ai fi iubit-o nebun înse, pentru făptura ei întreagă, din care pornia un farmec nespūs.

Mița a sfârșit la 16 ani școala profesională și imediat și-a început stagiul în armată ca ordonanță a unui ofițeraș, care îi giuruse... epoletul se vede.

De felul ei sentimentală, prinsese de sublocotenentul ei o dragoste din acelea capabile de jertfe.

Și ordonanța statornică ar fi ramas roșiorului ei, dacă acesta, ca să se scape de o dragoste care începuse să-l plictisească, n'ar fi căutat să o facă ordonanța întregului regiment.

Mița se revoltă până într'atât de scopul iubitelui, că într'o seară, când eră să fie la un ospăț de ofițeri, eroină și victimă, — fugi la o mătușă din provincie.

Cheful militarilor, dispuși să sărbătorească pe ordonanța cea frumoasă a camaradului lor, fu stricat; locotenentul înse se bucură că scăpase de o legătură ce amenință să devie serioasă și incurcătoare pentru el.

*

Mița suferi mult în inima ei; iar suferința aceea respândi pe chipul ei o melancolie care o făcu și mai atrăgătoare.

Din vioaie, sburdalnică și copilăroasă, se preschimbă în tăcută, gânditoare și serioasă.

Trecea, în Buzeu, drept o frumusețe greu de abătut din calea înțelepciunii, — o înțelepciune studiată și plină de calcul, după cei mai mulți.

În realitate, lasă că tot suferia de întiul amor, dar, după indemnurile mătușei sale, țintia în adevăr, o căsătorie, — sau... cel puțin o așezare sigură care să-i folosească.

Dela amor își luase ziua bună, — cel puțin așa credea.

Mătușă-sa, în vederea unui noroc al nepoatei, care i-ar prinde și ei bine, o ținea cu mulțumire și caută să provoace cât mai curând acel noroc dornic.

— Mițo maică, îi zise într'o zi de iunie, — ia începe de mi te gătește că o să mergem în vilegiatură undeva; și, de! cine știe, poate că norocu ne-o fi așteptând pe acolo.

— Și unde să mergem, tușă? întrebă Mița, bucuroasă că avea să schimbe aerul și puțin felul de a trăi.

— Apoi, unde zici tu? Să nu te gândești la cheltuială, Mițușor, că de-om fi prea așa, știi, calicoase, și norocu o să fie nu prea cum îl vrem noi...

Mița auzia de Câmpulung, de Rucăr, și că acolo se năpustia lumea, vara, ca la bălcu.

La Sinaia se duce multă aristocrație, care umblă cu nasu prea pe sus și de sus te măsoară cu mândra ei privire de parvenită.

La Câmpulung-Rucăr, — se gândia dânsa, — pot veni bogății economi: luxul trebuie să fie măsurat! lumea mai în libertate, mai fără pretenție, ca într'o localitate, tot aproape de natura sălbatecă, dar fără palat și curte regească.

Mița își făcu dar doue rochițe de vară, una albă și a doua de un albastru șters; își lucră doue pă-

lărioare de gust și... socoti că eră de ajuns pentru ea și pentru punga mătușei și care nu eră și a ei.

Pe la începutul lui iulie o plecară, cu gândul să stea în Câmpulung vr'o lună, — la nevoe și ceva mai mult, în caz când norocu ar începe să se ivească la orizont în chip asigurător.

Bulevardul „Pardon“ geme de lume, — *par-don*, — cea mai elegantă și cea mai luxoasă.

Într'un spațiu strimt și nu prea lung, de și câmpul e lung... furnică dându-și coate, un roi de madone, de toate vârstele, și care n'ar voi să aibă vârstă hotărâtă.

Strinsă în corset ca în clește, — măsură igienică ce nu le permite să se îneco cu prea mult aer prea curat, cu care nu prea sunt obișnuite; — foc de spilcuite și gătite numai cu panglici; împrăștiind parfumuri de toate neamurile; care de care observându-se mai de aproape cu ochii dispuși să vadă *oblu*, cu zimbetele dispuse pentru batjocură, cu inima plecată către invidie și reutate, — păpuși venite, în *vilegiatură*, nu pentru a se mai deslipi de plicticoasele reguli de salon și de lume, nu pentru a respiră în libertate aer curat și a petrece fără grije, — ci pentru a se transformă în manechine vii care poartă modele de rochii de tot felul, ci pentru a formă o expoziție de figurine atrăgătoare și a se da în spectacol bărbaților.

Iată ce au ajuns așa numitele vilegiaturi, poetizate de corespondenții de ocaziune, prin dări de seamă ce măgulesc vanitatea femeiască sau mai bine, care fac pe femeii să fie vanitoase.

În fundul munților, unde e câte un biet sat, de îndată ce se string câteva familii, satul se preface în expoziție de mode.

Care de care să se arate mai în fie ce zi cu altă roche și pălărie, cu alt evantaliu; — cu schimbare, în fine, până și în cele mai mici amănunte ale gătelei.

Luxul a ajuns un flagel pentru pungile bieților bărbați; dorul de a străluci, d'a se arată lucru mare ca gust și elegantă, a ajuns un flagel pentru simțirea femeii, pentru spiritul ei.

Și încaltea când toate ar fi bogătașe, să mai zici! Dar câte, câte, jertfesc și ultimul ban cu greu câștigat de bărbații lor; câte, câte, merg până se dedică victime ale gustului lor pentru lux, alunecând pe calea galanteriei!

Mița Năsturaș, cu doue rochi numai și cu doue pălării, — fu repede clasată și cu dispreț suveran privită, cu toate că eră atrăgătoare ca un păcat, — poate mai ales din cauza aceasta.

După o săptămână, bărbații veniți să ia aer și să admire munții, — pe lângă zilnica provizie de aer, începură să se cam ție și pe urma frumoasei Mița cea serioasă.

Mița remănea indiferentă; mătușa observă pentru dânsa.

Numai când vedea vr'un ofițer, Mița tresăria, și obrazii i se acoperiau c'o roșeață ce o ardea și atunci evantaliul își avea repede rolul principal în mâna-i bine mânușată, care-l mușcă cu grațiozitate.

Într'o zi, după amiază, pe când expoziția de figurine începe zilnica-i mișcare de seară, mătușa șopti Miței:

— Mițico, mi se pare că l-am văzut...

— Pe cine? întrebă ea tresărind.

Se gândise la Roșiorul.

— Pe acela în care mi-am pus eu nădejdea viitorului teu.

Mița oftă incetșor, dar privi înapoi de după evantaliu.

Un domn cam în vârstă, dar bine de chip și de înfățișare, cu mustața destul de neagră și de ruscită, — cam burtoș, — dar ce strică o burtă mare pe lângă o pungă mare? — se tot învârtia împrejurul doamnelor, mătușa și nepoata.

— Mițo, scapă evantaliul drăguță, că acum e momentul. Trebuie să începem odată...

Mița dădu drumul evantaliului.

Domnul respectabil se năpusti, îl apucă și, cu multă politețe luminată de un zimbet dulce, îl înfățișă Miței...

— Dșoară... îmi dați voie?

— Mulțumesc, domnule, — răspuse Mița, roșind.

— Frumoasă vreme, domnule, nu-i așa? începă vorba iscusita bătrână.

— O! da doamnă... Îmi dați voie?

Și se așeză pe bancă.

— Da cum nu, domnule, poftim.

Și d'acel, țese-te până!

În mai puțin de 15 minute domnul știea că Mița nu eră dșoara, ci văduvă de un bărbat pe care-l iubitise și de pierderea căruia nu eră încă mângăiată; ea locuia în Buzen și că, vrând bunul Dumnezeu, o să găsească ea un alt bărbat care s'o facă fericită, — ea, ce mai fată bună și de casă eră Mița! Zeu asă! Puține ca ea!

Pe urmă, după ce sfârși mătușa, veni rândul domnului să-și dectine numele și calitățile și să-și conștate intențiunile și averea cea mare, — lucru cel mai important.

Dup'o săptămână, domnul deveni cavaler al dragălaşei văduve fără repozat, și mătușa începă să pue în pânză cu el viitorul nepoatei.

Iulie pucea către sfârșit și domnul, giurând văduvoaret numele și pozițiunea lui, căută prin mijlocire de daruri în natură și chiar în bani să dobândească oare care respătă înainte mergătoare.

Mița, care de când se vedea aproape de a-și încheia socoteala cu visurile tinereței și cu avântul inimii, — se gândi și mai mult la Roșiorul de neuitată memorie, — acum se oțăriă la ideea d'a se lăsă în brațele viitorului ei bărbat legitim.

În cele din urmă, cedă.

Iată inse că într'o zi zări pe Bulevardul „Pardon“ pe Roșiorul și... inima i se aprinse iarăș.

Roșiorul o cunoscă îndată și, ca vilegiatura să-i fie cu mult mai plăcută, nu găsi reu lucru să reînoliască o relațiune ce de multe ori îi veniă în minte ca o amintire frumoasă.

Și iată pe Mița împăcând de mîna, c'o artă desevarșită, viitorul bărbat, — care de pe acum își luase în serios rolul de bărbat, de oare ce nu vedea nimic, n'auziă nimic.

Inse, în ziua plecării Roșiorului, amorul birui; Mița fugi după iubit cu ce-i dăduse pretendentul; iar viitorul bărbat remase să ofteze lângă mătușa disperată în sine, care-l asigură inse că fata o să se întoarcă... și definitiv, spre a-l fericii!...

*

Anul acesta, cine eră mai gătită? Cine schimbă mai des rochiile și pălării?

Cine eră în mai bune relațiuni de societate cu *high-lifful* de pe „Pardon“.

Cine-și dă mai mult aer de „*grande dame*“?

Cine? Soția domnului burtoș, care eră foarte fericit.

Cine eră inse remasă tot cu patima de militari... Cine? Mița, atrăgătoare și cocheta Mița, pe fiecare an „în vilegiatură“.

N. Radulescu-Niger.

Despărțire.

*Copilul teu eel drag, Parinte,
Părtaș al dorurilor Tale,
Înduioșat de stîntu-ți cântec,
Pornește azi pe lungă cale!*

*Va rătăci cu doru 'n suflet,
Lipsit de-a mîngăerii rază,
Plîngînd amarul, care-l smulse
De sub a ochilor tei pază.*

*Și, cine știe, în viața-i
Mai sărută-va sfînta-ți dreaptă,
S'o mai întoarce să asculte
Pocața ta cea înțeleaptă?!*

*Nici viersul teu udat de lacrimi,
Nici vraja basmelor bătrîne
Nădejdea, care-o porți în suflet —
Et nu le-o mai avea ca mine!...*

*Și ca prin vis el auzi-va
Un zuruit prelung de zale,
Ce ca un blăstăm te-apasă —
Băsplată a credinței Tale.*

*O, căți îngi ou odihna
Lu sinul teu cel sbuciumat —
Doar codrii tei le cîntă faima,
Căci jalea noastră i-a nîtat.*

*Și cât aș vrea, când vîntul scrii
Răscoală liniștitul val,
S'aud, că zalele sunt rupte,
Părinte sfînt, duios Ardeal!*

*Chemă-vei Tu din lumea largă
Pe cel cuprins de neagra jale,
Copilul teu răstleț să fie
Părtaș al bucuriei tale? ...*

I. U. Sorieiu.

L a p a t i n a t .

O căsătorie modernă.

— După Fr. Schmidt. —

(Fine.)

Că nu-l țin? Pentru ce să nu-l țin? Cum nu l-aș ținea, când am zis că foarte me bucur! Firește, precum am zis de demult: Fata are un sfert de milion bani gata. Măria Ta capeți în ziua cununiei pătrarul de milion în bani gata fără scădere, în hârtii de stat de cele mai bune, — așa e la noi dă-tina. Inse eu în pătrarul acela de milion tmi comput vechile dtale cambii, firește cu cametele scăzute, — și subtrag și cele 20.000 fl., cari sunt prenotați pe pădurea dtale din „Valea Porcului“, inse lemnele din acea pădure, Măria Ta în decursul vremei le-ai vândut.

— Bine, dle Florescu, inse încă una; precum ți-am spus, eu încă azi trebuie să plătesc 10.000 fl.

— Dacă Dora se invoiește ca încă astăzi să faceți logodna, acest mic avans îl poți ridica dela cassa mea momentan. Inse eu încă aș avea o pretenziune.

— Să vedem, dacă atârnă dela mine...

— Foarte mult atârnă dela Escel. Ta, aceea ai arătat-o când mi-ai procurat diploma nobilitară... pentru ce aș nega, cum să me și exprim... mi-ar plăcea și mie ceva... așa un fel de distincțiune...

— Înțeleg... ți-ar trebui medalie. Atâta tot! Foarte ușor.

— Atunci: Schluss, — gemacht! precum ne-am îndatinat noi a zice la bursă. Inse să nu petrecem timpul în deșert, să vorbim îndată cu acea fată drăcoasă. Înainte cu curaj, iubite Măria Ta, fiitorul meu ginere!

***

Târgul e făcut. Drăcoasa de fată s'a mirat când a văzut că unchiul și tutorul seu prezintă pe Escelența Sa dl consilier ca pețitor, dar și mai mare

i-a fost mirarea când a auzit că logodna încă astăzi trebuie să se facă. A privit îndelung pe pețitorul și candidatul seu de mire, apoi scuturându-și capul buclat în mod ciudat, a ris cu hohot și numai atâta zise:

— Dacă dta așa voiești, fie — numai să nu-ți pară reu mai pe urmă! — și cu ochii ei negri ce ardeau în foc mistuitor a aruncat o privire fulgerătoare asupra părților ce se târguiseră, — pentru că bine presimțită, că ea e numai obiect de târg — încât pe dl consilier l-au cuprins fiori de aceea privire curioasă.

Dar după cum se zice: cuiul a fost lovit în cap. Logodna s'a ținut în cerc restrins familiar. Esc. Sa peste câteva ore, având în buzunar cei 10.000 fl.. părăsi palatul bancherului fluierând. Punct la 12 ore din noapte trăgându-și seama cu foștii sei parteneri în casină, aceștia nu știeau ce să facă de surprinși ce erau. Inse despre logodna sa nu a pomenit nici un cuvânt.

Așa dară onoarea, renumele de gentlemann, au fost mântuite și Escelența Sa iarăși purtă capul cu superbie și cu superbie-și edifică cetăți în aer.

Drept că strămoșii lui nu tare s'ar bucură de aceasta căsătorie, în fine lui ce-i pasă: fata e și frumoasă și avută, inse mai mult decât sărutarea de mână nu i-a permis fericitului mire altă libertate, și totdeauna se purtă așa de curios, așa de batjocoritor și așa de tainic, inse nu mult are să țină asta așa, să se facă numai odată cununia!

Și a urmat și aceasta nu peste mult. Instituțiunea căsătoriei civile face posibilă legătura civilă dintre descendentul familiei creștine din moși strămoși și dintre fata bancherului celui cu nasul incovoiat roman, — de binecuvântarea bisericeii ei nu mai au trebuință. Și pentru ce să mai meargă la biserică? Aceasta ceremonie este numai pentru oamenii blăjini simpli, cum cred cei „emancipați“,

pentru ei e destul dacă oficerul stării civile-i declară soți de căsătorie.

Dl Florescu — mai nainte Blumenfeld — cu satisfacție paternă, cu cea mai mare acurateță a dat seamă despre averea pupilei sale, inse tot cu aceeaș punctuozitate substrase din aceea întreagă datoria dlui consilier dimpreună cu interesul interesului, inse și așa zestrea trecu peste 200.000 fl.

Dl consilier priviă cu mare lacomie la grămada aceea de bani și cât pe aci eră să-și întindă mâna după ei, — când indrăcita de fată, acum soția lui legiuită, — rizând apucă grămada aceea de banenote și hârtii de valoare și cu cochetărie se întoarse cătră bărbatul seu :

— Așă e că-mi dai voie, ca după ce prin căsătorie am devenit maiorenă și așă mi-am primit ereditatea, să me desfățez nițel în ea ?

— Oh, me rog, cum nu ! Numai grijeste-i, pune-i bine.

— Fii liniștit, am să-i grijese foarte bine ! și așă a ris, așă i-au fulgerat iarăș ochii, încât mai că a produs confuziune în fericitul bărbat.

Și după aceea, când a sosit timpul ca să se gate de drumul de nuntă, fericitul tiner bărbat și și mai fericitul tutor, în cercul celor câțiva cunoseuți chemați, au așteptat, au așteptat mireasa ; a trecut o oră, 2 ore și în timpul acesta au și bocănit de oareșcâteva ori la ușa dela odaia ei ca să se gră-

bească, inse prin ușa incuiată nu au pătrundere în lăuntru. — De bună seamă — ziceau unii — i vine greu să se despartă de budoarul și suvenirile ei din fetie, pentru aceea întârzie atâta, — când odată numai ce aduc pentru dl consilier e epistolă. El eugetând că va fi vre-o felicitare, nu s'a grăbit tare a o deschide și punându-și monoclii pe ochi, a voit numai să treacă fugitiv cu ochii peste sire, când deodată îngălbenindu-se, epistola începù a-i tremurâ în mână și-i cade din mână jos, iar el pică grămadă fără consimțire.

Pe când erau ocupați cu readucerea la viață a mirelui, dl Florescu — presimțind ceva reu — ceti până în fine epistola cauzătoare de nefericire. Cele câteva sire din cari constă aceea epistolă, pentru el încă a fost de ajuns, ca smulgându-și părul să năvălească ca un nebun la odaia incuiată a miresei. Epistola numai atâta conținea : „Stimate dle bărbat ! — Îmi țin de datorie ați face cunoscut, cumcă în momentul acesta me aflu pe trenul accelerat ; merg „să-mi fac călătoria de nuntă cu iubitul meu de de„mult. Nu te teme, de zestrea mea voui grijă foarte bine. — Dora“.

Iată o căsătorie modernă, după modă. La sfârșit cine n'a fi curios ? Cel mult aceea e de discutat, că judecătoria când va enunță sentența finală în procesul de divorț.

Astfel sunt căsătoriile de acum, și dacă nu

toate, dar cea mai mare parte. Motivul căsătoriilor de acuma e interesul și specula, dela cari agenții mijlocitori și-au percentele lor ca și dela ori ce speculă dela bursă.

Care e mai bună, care e mai fericită și care e mai măreață?!... Cine are minte, care să cugete nepreocupat și are inimă simțitoare, nobilă, care nu se supune modei, ei fericirea și-o află și și-o așteaptă dela viața religioasă-morală, acela, pe carele nu l-a orbit curentul bolnăvicios al timpului, acela de sine va răspunde la întrebare.

„Unde nu este Dumnezeu, nu este religiune, „acolo fericire nici odată nu poate să fie, dacă ai „avea încă odată pe atâția bani“.

G. Nistor.

Cine știe . . .

*Cine știe, cine știe
Cine va putea ghici
De ce-i ran' așa adâncă
In adâncul inimii?*

*Cine știe, cine știe
Cine va putea găsi
Leac să-mi vindece durerea
Din adâncul inimii?*

*Nimeni, nimeni nu se află,
Nimeni nu se va îngrijă,
Văcinic me va durea rana
In adâncul inimii!*

Iana.

O călătorie la Mecca.

Un francez din Algeria, dl Gervais-Courtellemont, a publicat, de curând, o prea frumoasă descriere a unei călătorii la Mecca, cetatea sfântă a musulmanilor. Dânsul a intrat gol până la brâu în Mecca, așa cum trebuie să intre toți pelerinii cari se duc să se închine și să sărute „piatra sfântă“.

Întrarea în Mecca, în timpul pelerinajelor, e foarte anevoioasă. Întiu, nu trebuie să fii creștin; apoi, ceea ce e indispensabil, trebuie să fii musulman, să vorbești limba arabă, să te rogi în limba arabă, să fii arab în îmbrăcăminte, în obiceiuri, să ai înfățișare de arab, să nu-ți lipsească nimic ce ar dovedi că nu ești arab, să nu uiți și să nu greșești o clipă atitudinea de arab credincios. Altmintrelea, să fii sigur că nu te mai reintorci.

Și aceasta-i totul? Nu. Trebuie să fii medic. Ori cât de bun musulman ai fi devenit, se va ghici sau se va bănuși că nu ești din naștere. Mărturiseste că ești în adevăr un *rumi* convertit la Islam și, prin urmare, un credincios cu atât mai infocat, cu cât ești neofit: „aceasta ar putea trece la rigoare, dar cu condiția ca să fii medic. „Dacă tu aști *rumi* din naștere, ești medic. Toți *rumi* sunt medici. Asta-i singura lor însușire bună. Vindecă-ne“.

Arabii nu ies din acest raționament simplu și puternic. Trebuie să fii doctor și să-i vindeci.

Dar nu e numai atât. Nu trebuie să fii fotograf.

Arabii nu se lasă să fie fotografiați; dar să exereți meseria de fotograf în centrul islamismului, în orașul sfânt al lui Mahomed, iată ce ar fi culmea! Închipuește-ți imposibilitatea cea mai supranaturală și tot nu te apropii de imposibilitatea aceasta.

Ei bine, dl Courtellemont eră creștin, eră *rumi*: el nu eră medic, ei fotograf; dânsul și-a pus de gând să meargă la Mecca, să sărute piatra neagră, să bea apă sfântă, să se plimbe prin Mecca, să o fotografieze și să se întoarcă teafăr acasă. El a reșit pe deplin. Trebuie să adăogăm că dl Courtellemont vorbește perfect limba arabă, iubește nespuse demult pe musulmani, le cunoaște bine obiceiurile și ducea cu el o mulțime de rețete și de doctorii pentru diferite boale.

La plecarea, un ascet algerian, un patriarh în vârstă de 100 de ani, i-a zis: „Știu că dragostea ta pentru Islam e sinceră. Dumnezeu să-ți binecuvinteze sufletul. Du-te și nu te teme de nimic. Ia, înse, unele precauțiuni în contra soarelui și a frigurilor mai cu seamă dacă mergi în Medina. Dar du-te fără teamă. Intențiile tale sunt curate; când ne vei cunoaște mai bine, ne vei iubi mai mult. Nu-ți fie frică de oameni, căci privirea ta va face pe cei rei să-și plece ochii“.

Dl Courtellemont a plecat însoțit de un arab care fusese de mai multe ori la Mecca. Dela Djedda până la orașul sfânt el a mers calare pe un magar; cu capul gol, cu trupul desvalit până la brâu, pe o arșiță grozavă a străbătut deșertul, făcându-și rugăciunile obișnuite cum cere legea. A stat câteva zile la Mecca, a văzut valea Muna și valea Jertfelor, a beut apă sfântă și a sărutat piatra neagră.

Cu fotografia eră aproape s'o pațească. Între zi, gazda lui din Mecca l-a văzut pe vârful unei coline fixând orașul cu un mic aparat fotografic.

Dl Courtellemont, mințind, i-a zis: „Sa vezi, Abd-el-Vahab, văzul mi-e cam stricat; nu pot vedea departe, decât numai cu ajutorul acestui instrument: am un ochiu care vede prea departe și altul cu care nu văd decât lucrurile din apropiere; cu aparatul acesta, ochii văd deopotrivă“.

Arabul îi respunse liniștit: „Da, știu; cu mașinele acestea se fotografiază țara; am văzut astfel de mașini la Tanger“.

— Am păcătuit, frate? întrebă dl Courtellemont. În cazul acesta sfărâm imediat aparatul.

Arabul respunse: „Nu, n'ai păcătuit, căci nu fotografiezi fețele oamenilor. Bagă de seamă înse, să nu te vază nimenea, căci vei fi socotit ca spion politic și amândoi vom fi măcelariți. Aceasta se întâmplă adese-ori în epoca pelerinajelor“.

Iată o descriere a orașului Mecca la apusul soarelui.

Așezat jos, pe lespezi de marmoră, ascult, transportat, melopea muezinilor cari, din cele patru minarete ale sanctuarului, chiamă pe credincioși la rugăciune. Ei cântă plimbându-se pe balcoanele de piatră din jurul turnulețelor și glasurile lor se întindecă sau se înalță după direcția în care pleacă și, întretăiate de adevărate suspine, par' că plâng în liniștea serii. Imposibil de a-ș inchipui cineva o melodie mai dulce, o armonie mai puternică și mai suavă. Și ce decor bogat și minunat! Orizontul e închis de munții înalți cari împrejmuesc orașul; piscurile lor strălucesc în amurg și par' că sunt în-

fășurate în văluri de aur; mica moschee din Djebel-Gobbis se ridică aurie între stâncile cenușii și negre care o înconjură; ultimele raze ale soarelui luminează vârfurile moscheelor și minaretelor; sfintele clădiri strălucesc și Caaba, sub vălul ei negru, pare maiestasă și mai sfântă în mijlocul acestei tăceri adânci“.

Când s'a dus dl Courtellemont să sărute piatra sfântă, marele preot al Caabe-i i-a zis cu un ton grav și convins:

„Frate, să nu crezi că tu trebuie să adori piatra aceasta, nici mătasa, nici aurul cari o împodobesc. Tu ești aici în centrul pământului. Toate rugăciunile lumii musulmane convergează spre acest loc pentru a se ridica direct spre cer. Tu ești aici mai aproape de Dumnezeu. Iată totul“.

***

Dl Courtellemont publică în descrierea sa următoarea legendă arabă:

Inmormântarea în Maala, cimitirul sfânt al Meceei, n'ajută la nimic dacă mortul n'a avut inimă curată. Cine moare cu păcate, e luat din mormânt de către cămilele-fantome, iar corpul lui e înlocuit cu al unui drept credincios pe care îl aduc de departe. Aceasta se întâmplă în toate nopțile.

Într'o țară creștină fusese făcut prizonier fiul unui rege maur. Fiica regelui creștin s'a îndrăgostit de băiatul de rege și de dragul lui s'a făcut musulmană. El a fost alungat din țară. Ea a murit de durere și a fost înmormântată în cimitir creștin.

Nebun de durere, tinerul a desgropat fata ca să o vază pentru ultima oară. Ce a găsit în mormânt? Trupul unui arab bătrân îmbrăcat cu un costum bogat dela Mecca. Împins de o putere misterioasă, tinerul luă turbanul arabului, apoi plecă la Mecca pentru a se apropia de Dzeu și a muri pe pământul sfânt.

Îndată ce sosi, un cetățean din Mecca se aruncă asupra lui și-i zise:

— Profanator de morminte, de unde ai turbanul acesta, unic în lume, cu care a fost înmormântat tatăl meu?

— E drept că l-am luat dintr'un mormânt, dar mormântul eră într'o țară creștină.

— Mergeți la cimitir — le zise cadiul — afacerea se va desluși fără îndoială.

Și în adevăr, în mormântul bătrânului arab cu turbanul scump s'a găsit trupul fiicei regelui creștin. Cămilele fantome schimbaseră trupurile. Allah cunoaște pe adevărații lui credincioși...

Gugetări.

Nu ridică nici odată pe unul mai inferior ție. El va căuta să te pue alături cu el.

*

N'a fost, nu e și nici nu va fi în stare cineva să cunoască inima unei femei. Zi femeie și ai zis totul.

*

Azi toate sunt după modă: Și literatura, și pictura, și obiceiurile și iubirea.

*

Lumea când zice de ceva bine, nu e convinsă. Nici când zice reu de ceva.

De ce ni se albește părul?

Eu începerea bătrâneții, părul ni se albește. Din negru, blond, castaniu, roșu, cum eră, părul devine alb. Cum se produce această schimbare, pentru ce? Iată două întrebări cari vor interesă de sigur toată lumea și suntem siguri că publicând rândurile cari urmează și cari se datoresc unuia dintre savanții cei mai autorizați ai timpului de față, vom satisface curiozitatea tuturor. Dl Metcinkof, eminentul șef al institutului Pasteur, căruia știința îi datorează multe descoperiri în domeniul medicinei, a bine voit să-și arate părerile sale personale, în această chestiune, iar noi ne grăbim a le comuniă cetitorilor noștri.

*

Cu toate că zilnic se susține, că părul alb, semnul cel mai vădit al bătrâneții, dă drept la respectul și la conziderația celorlalți, totuș mai toată lumea resimte ceva neplăcut când constată că părul începe a se înalbi. Multe domnișoare cari cu greu se hotărâu de a se mărită, imediat ce au zărit un fir alb la tâmplă, se grăbesc a se mărită, și fiecare bărbat care observă un fir alb în mustața sa, începe să devie melancolic, gândindu-se la bătrânețea care-și face intrarea.

Așă că mulți renunță mai bine la respectul și conziderația lumii, și preferă să-și ascundă vârsta, vopsându-și părul. E fără îndoială așă dar, că bătrânețea e ceva trist și că albirea părului e un fenomen pe care mulți ar dori să-l înlăture.

Savantul nu se mulțamește inse numai cu această constatare. El vrea să adăncească misterul de care nici un om nu scapă. Ca și în romanul lui Balzac, în care un bărbat profitând de plânsul femeii sale, îi ia lacrimile să le analizeze, tot astfel savantul întrebunțează toate mijloacele ce îi stau în putere pentru a studia și a analiza schimbările pe care vârsta le aduce. El se întreabă ce e bătrânețea și în ce constă mecanismul schimbărilor atât de profunde cari ating întregul organism.

Toată lumea a observat decolorarea părului fie pe propia sa persoană, fie la alții și mulți s'au întrebă dacă într'adevăr părul își perde culoarea, sau crește un păr nou fără pigment, adevă alb din momentul nașterii, care ia locul părului de mai înainte; acesta căzând, omul se pomenește cu păr alb.

Dar s'a dovedit că părul de mai înainte se decolorează, și se albește și alături de părul vechiu crește un păr nou alb, fără pigment (substanță colorantă.)

Sunt multe persoane cari totuș păstrează culoarea părului lor până în adânci bătrânețe. Sunt oameni cari la vârsta de 100 de ani au părul negru ca pana corbului.

Pe de altă parte sunt tineri la cari părul începe a se albi și cari la vârsta de 25 ani au păr alb ca un bătrân de 70 ani.

Aceste cazuri de albire timpurie a părului într'un timp foarte scurt au fost luate în zeflemea de către savanți, cari nu voiau să-i dea crezământ, zicând că poate acei indivizi au uitat să-și vopsească părul.

Azi inse e constatat în mod absolut, că părul poate albi într'o singură noapte și chiar și mai curând.

În timpurile moderne, accidentele de drum de

fer au provocat mai multe cazuri de albire subită. De frică, de emoțiune, li s'a albit părul voiajorilor.

Cazuri în cari albirea părului s'a sevârșit în timp de 5—6 zile sunt destul de numeroase și au fost studiate de mulți. În toate aceste cazuri groaza și emoțiunile jucând un rol însemnat, s'a dedus că părul stă în legătură intimă cu restul organismului și că părul trebuie să fie considerat ca o parte vie a corpului omenesc.

Ca să ne convingem, să aruncăm o privire asupra construcțiunii microscopice a părului nostru. Să luăm un fir de păr muțat în o picătură de apă și să-l examinăm la un microscop care mărește de 100—150 de ori. Vom vedea că părul se prezintă ca o bucată de lemn, format din o mare cantitate de firele lungurețe și foarte subțiri. În grosimea acestor mici elemente, vom găsi niște grăunțe foarte mici de culoare neagră, brună sau roșie după culoarea părului. Pentru a desface aceste particule e nevoie să le udăm cu o substanță iute, un acid forte, precum e uleiul de vitriol.

Printre mai multe fire ce le vom examina, vom găsi câte un fir care prezintă în mijlocul seu un strat central constituit din niște plăci mici supra-puse, formând o adevărată pilă, ca mai multe farfurii puse una peste altele. Fiecare din aceste plăci e constituită dintr'un corp numit celulă și care prezintă toate aptitudinile ființelor vie. În aceste celule se vede un nucleu (sâmbure) rotund și grăunțe numeroase de pigment, la fel cu acelea ce le-am văzut în stratul periferic (din prejur) al părului. Aceste celule își schimbă culoarea lor, forma lor, cea ce ne dovedește că în interiorul lor se petrec fenomene de mișcare și de viață. Pigmentul, atât de mult la început, scade cu încetul și din multe celule medulare dispare cu desevărsire.

Atunci unele dintre aceste celule se desfac, prezintă prelungiri, cu cari înglobează grăunțele pigmentat. Celulele din mijloc (medulare) devin mult mai active ca mai înainte. Ele devorează (mânâncă) cea mai mare parte din pigmentul înconjurător, ceea ce produce albirea părului, așa că într'un fir de păr care începe să albească se vede pe lângă rămășițe de grăunțe colorat al stratului periferic, un oarecare număr de celule libere, prevăzute cu prelungiri și îndopate cu pigment devorat.

Cititorul, care cunoaște viața ce o duc ființele inferioare, va constată îndată asemănarea ce există între celulele din păr și între viețuitoarele numite amibe. Acei inse cari nu știu ce sunt amibe și organismele cele mai rudimentare din scara animală, aceia vor putea compara viața vermușilor de fluturi, cari mult timp stau în o stare de toropeală, dacă inse se deșteaptă, emit prelungiri, cu cari fac mișcări vie apucând și mâncând tot ce le poate servi de hrană.

Albirea părului este dară rezultatul activității celulelor medulare cari mânâncă pigmentul.

Multă vreme se credea că albirea părului provine din cauza pătrunderii aerului în interiorul părului.

E incontestabil că aerul poate pătrunde în păr, inse cantitatea sa e prea mică spre a putea să ne explice albirea părului. Sunt peri cari conțin aer și totuș sunt foarte bine pigmentați (colorați) și sunt fire de păr cari nu conțin aer de loc și totuș sunt albi.

Așa dar albirea părului nu e rezultatul pătrunderii aerului printre celulele părului, care e mâncat de către celulele medulare.

Acest fapt ne poate explica cazurile de albire subită. În cazurile acestea se produce o supra-activitate a pigmento-fagilor, adică acelor celule mănâcătoare de pigment. Sub influența groazei sau a unei emoțiuni puternice, organismul trebuie să fi producând o substanță care activează celulele pigmentofage. Faptul că părul la unii nu se decolorează în totalitate, se poate explica prin aceea că activitatea pigmento-fagilor nu e la un fsl în toate regiunile părului.

Celulele medulare devotând pigmentul, lasă un loc liber în care aerul poate pătrunde. Înțelegem atunci pentru ce un păr care albește, conține și o cantitate oarecare de aer.

Albirea părului e semnul cel mai manifest al bătrâneței în tot organismul.

Celulele cari la început n'aveau nici un rol însemnat, cu vârsta intră în activitate și distrug acele elemente cari jucau înainte un rol important în viața organismului, slăbindu-l și făcându-l să nu mai poată rezistă.

Iată deci, pentru ce cunoștința modului cum albește părul, e de un interes general.

Gratulații de anul nou.

1. Anul nou să nu-l mai ajungi.
(Înțelesul: să nu-ți moară soția, ca să mai ai alta cununie.)
2. Ce ai semănat să nu seceri.
(Să nu ajungi moartea familiei, adică: să nu-ți moară pruncii până ești în viață.)
3. Cine s'a băgat 'n casa ta, să nu mai iasă.
(Dacă ți-ai iusurat cutare prune, să nu-i moară soția.)
4. Cine a eșit din casă, să nu se mai bage.
(Fata dacă s'a măritat odată, să nu mai întoarcă napoi, să nu-i moară bărbatul.)
5. Pace și liniște în casa ta și la masa ta să nu ai.

(Nepoții și nepoatele să-ți facă atâta bucurie și neplăceri prin toiul lor.)

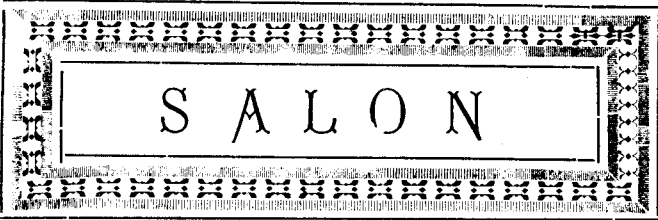
Aceste gratulații mi le-a zis mie într'un an un pădurar cu numele Isidor Strugariu de origine din Bucovina. Am stat înlemnit de astfel de expresiuni, când în fine se apropie de mine și-mi zise: Să me ierți, onorate dle învățător! dar să nu fie cu supărare — vreu să-ți spun înțelesul gratulației, care e pus în paranteze la fiecare nr.

Numai apoi — am zimbit și mulțămit moșneagului și bunului meu poporean, fie iertat Isidor.

Vasile Sala.

SALON

Viață și moarte.

Crivețul șueră turbat.

Copacii pleșuvi, goi și pustii, cu violență se zbat în văzduhul necuprins, intonând o melodie.

Melodia e tristă, bizara, neînțeleasă de muritori.

Când melodia aceasta se împreună cu șuerătura misterioasă a crivețului infuriat, pare că e cântecul de moarte a naturei întregi.

Din când în când câte un copac mai slab, ca și când ar fi tăiat de loviturile unei securi puternice, se prăbușește la pământ.

Abiá căzut copacul jos, crivețul îl izbește dintr'un loc într'altul, îl alungă cu furie până se oprește undeva, în vre-o ripă, de vre o stâncă.

După câteva ore furia nebună a crivețului turbat din ce în ce devine mai liniștită, până ce încetă cu totul.

Atunci copacii pleșuvi, goi și pustii, aduc laudă divinului creator al universului, că a încetat furia înimicului lor secular.

Privirea li se întâlnește apoi cu privirea copacilor culcați la pământ, și o durere ucigătoare simțesc.

Abiá s'a ivit iarna nemiloasă, a cărei rege e crivețul infuriat și turbat, necrutător de nimic și codrul deja plânge cu durere...

Câte lupte desperade o să aibă cu crivețul atât de crud?

Ce o să facă până la sosirea blândeii primăveri?

Regele iernii va repune, va nimici codrul întreg!

Nu!

Îl va lua sub paza sa Atotputernică.

Da, căci codrul trebuie să trăiască!

Copacii lui bătrâni, martorii nenumeratelor secrete dulci, sunt atât de frumoși când au pe ei pozoaba lor poetică, dar de o soarte nemiloasă, tristă și dureroasă: fragedele frunze, cari șoptesc în jurul lor tainic atât de fericirea maiestrosului soare, cât și de nenorocirea blândeii lune.

Codrul are de zeci de veacuri tovărășii lui iubiți: nevinovatele pasărele, aceste creaturi mici, cu voce vecinic dulce, armonioasă, blăjână și duioasă, ce naște în muritori florul farmecelor neînțelese.

Ce o să facă paserile fără de codru, regatul lor iubit?

Unde să înalțe imnuri de nemurire?...

Îndată ce crivețul a încetat, cerul până aci senin s'a întunecat, nouri grei și negri pe els'au lăsat și o înfățișare posomorită i-au dat.

Pare că e o flamură de doliu.

O plouă mărunță și deasă a început a cădea a cărei stropi din ce în ce tot mai mari deveniau.

Din când în când tunete asurzitoare răzbesc

văzduhul, al căror echo, pare că e răcnetul înfiorător al spiritelor rele...

Eu sunt în codru.

Stau ghemuit în scobitura unui copac viguros.

Tremur din tot corpul: de groază și de frig.

Deodată aud urlete și răcnete înfiorătoare.

— Fiarele selbatice me vor sfâșia în mii de bucăți, am zis în mine.

Fac semnul crucii și aștept moartea.

Urletele și răcnetele fiarilor selbatice din ce în ce le aud mai bine, semn că se apropie de mine.

Mi-am pierdut conștiința.

*

Am visat?...

Natura saltă de fericire.

Regele zilei, maiestrosul soare cu gingășie și sublimitate se ridică pe orizontul cerului senin ca o lacrimă, lăsându-și razele arginții și calde pe rotogolul pământului.

Totul e poetic, divin și sublim.

Totul vorbește de fericire, delicii și farmece...

Viața e o poezie dulce, grădină cu flori gingașe și mirositoare, mare de nectar, izvor de fericire.

Viața e pustie, deșartă, jug insuportabil, vale de plângerii, leagăn de dureri și suferințe ucigătoare.

Cine poate deslegă enigma, problema vieții?

Viii sau morții?

Ingerii sau demonii?

Alex. Țințariu.

Un bun tovarăș.

— Și cum spuseși...

— Da.

— Ce-ai făcut cu banii furați?

— Ce să fac? I-am pus în buzunarul din năuntrul hainei, o parte...

— Și altă parte?

— Altă parte, prin portmoneuri, prin căptușală, prin fundul căciulei...

— Ce spui?

— Da. Aveam la mine pentru chefuri vr'o cincisute de lei...

— Puși la o parte?

— La 'ndemână...

— Și?...

— Și, cum imi eră sete de nu mai puteam... nu beusem de vr'o doue săptămâni nimic...

— Ai dat fuga...

— La Tunel...

— La Tunel?

— Da. Aci, nu eră nimeni... De vreme... Lăutarii cântau marșul și se uitau la mine... Am comandat câte o bere de fiecare țigan...

— Și-au beut-o?

— Ba bine că nu...

— Și pe urmă?

— Pe urmă am comandat un cântec...

— Țigăncii?

— Da. A băgat de seamă țiganka că-mi place cântecul și atâta a fost... La cincis minute, la cincis minute mi-l cântă...

Astăzi beau,
Și mâne beau.
Me mir bani
De unde iau!
Că cu coasa
Nu cosesc,
Nici cu sapa
Nu prășesc...
Se miră și cărciumarii
De unde mai găsec banii...

— Cântec haiducesc.
— Da. Să vezi, cântecu ăsta a fost pricina...
— Cum?
— Eu, după vr'o zece halbe, am prins la chef și am început și eu să cânt... Țineam pe țigancă de talie și-i puneam franci în chitară...
— Eeei!...
— La un moment, i-am dat o hârtie d'o sută de lei pe chitară să mi-o vândă mie.
— Ce să faci cu ea?
— Eu știu? Așa e omul la chef... Țigancă a luat hârtia...
— Ba bine că nu...
— Și comandă bere, comandă vin, comandă sifoane... Se făcuse ceasurile douăsprezece noaptea.
— Ai plecat?
— Aș... Toemai atunci eră petrecerea mai cu gust...
— Așá!...
— Da. Dela o masă vecină, văd că se apropie un om beat... Sta să cază. Îmi zice: „Ești atât de bun?”. Îi zic: „Me rog, me rog...”. Și se pune la masa mea...
— I-ai dat voie?
— De ce nu? La beție...
— Ei și?
— Și persoana d'abiá se puse pe scaun și încep să se recomande că e nenorocit...
— Cum?
— Că n'are nici o ocupație și că trăește cu greu din ce poate s'apuce...
— Cam ce?
— Mi-a spus că a făcut o spargere, dar m'a pus întiu să me jur că nu-l denunț. Îmi vorbiá la ureche: „Te văd băiat bun și amabil... Să nu me spui că-ți dau și dtale. Mi-a scăpat vorba la beție... Aibi milă de nevasta și copiii mei...”
— Tu?
— Eu m'am induioșat...
— Și?...
— Și am început să beau cu el...
— Ei?...
— Și pe la trei noaptes, când me rugá să nu-l spui poliției... Eu, ca să-l asigur și mai mult, i-am spus cum am furat banii de la boerul...
— Ei, taci?...
— Da. El ascultá cu băgare de seamă și m'a rugat să facem amândoi o spargere mare.
— Ce i-ai zis?
— Am primit...
— Ai primit?
— Da. Și până pe la cinci dimineața am făcut planul spargerei...
— Bre!...
— Erá foarte priceput! Zicea că el a făcut treizeci și cinci de spargeri fără să fie prins... Mi-a arătat o listă de casele pe care pusese de gând să

le jefuiască. „Vrei să-mi fii tovarăș credincios?”
„Vreau!” îi respunse eu.

— Și?
— Și ne-am pus märe pe un chef strașnic...
El mi-a arătat un tenculeț de bancnote; eu i-am arătat un pumn de lire și de poli rusești... pe urmă hârtii albastre. Îi sticliau ochii...
— Ce zicea?
— Nimic.
— Ați mai stat?
— La ora patru am plecat cu el. Afară ninge și bătea un vânt rece...
— Viscol...
— Ce viscol! O luarăm pe podul Mogoșoi la deal...
— Spre șosea?
— Nu, spre bulevard... La o respântie văd p'un vardist că pune mâna pe mine. Fluera... Alți trei vardisti vin și me inhață... Restul îl știi...
— Dar prietenul?
— S'a făcut nevăzut...
— Cine erá?
— Un spion de poliție.

D. Teleor.

LITERATURĂ.

O nouă lucrare de dl dr. Gustav Weigand. Distinsul profesor din Lipsca, dl dr. Gustav Weigand, care pe terenul filologiei române ș-a creat merite mari, a scos la lumină în limba germană la Lipsca o nouă și foarte importantă lucrare privitoare la studiul limbei române. Titlul acestei lucrări este: „Die Dialekte der Bukowina und Bessarabiens”, adică dialectele Bucovinei și Basarabiei. În fruntea volumului, doue drăguțe ilustrații ne înfațisează figuri populare din Bucovina și din Ardeal. În teost se intercalează și notele muzicale a câteva doine populare. Prețul 3 marce. De vânzare la Iohann Ambrosius Barth Leipzig.

Din edițiunile Academiei Române au apărut: „Metoda stroboscopică aplicată la studiul comparativ al iuțelilor de rotațiune a doue discuri ce se mișcă în sens invers” și „Relațiuni între forțele elastice ale vaporilor saturanți și temperaturile absolute” ambele de D. Negreanu, membru corespondent al Academiei Române. Prețul fiecăreia câte 20 bani.

Andrei Șaguna. Dl dr. Pavel Opreșă, directorul gimnaziului din Brad, a ținut la serbarea memoriei marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei baron de Șaguna, în sala gimnaziului român gr. or. de acolo, la 13 decembre n. an. tr. un frumos și valoros cuvânt ocazional, care acuma a apărut și în broșură sub titlul pus în capul acestor rânduri.

Alecsandri și Eminescu în spaniolește. Tinerul poet spaniol Santos Marquers Camoëns a tradus în limba spaniolă „Rodica” lui Alecsandri și „Scrisoarea I” de Eminescu și le-a publicat în revista „Toledo” din Madrid, într'un numer nu de mult apărut.

Carte de școală. A eșit de sub tipar la Sibiu „Legendar sau carte de cetire” pentru școalele populare de Vasile Petri. Partea I-ă: pentru al 3-lea și al 4-lea an de școală. Edițiunea XIII. Revăzută. Preț cîinoroană.

O nouă foaie populară românească în Budapesta. Se vede că poporul sprijinește mai călduros ziaristica decât inteligența, căci la anul nou a apărut în Budapesta o nouă foaie pentru popor. Titlul acesteia este „Noutatea“, iar ca redactor iscălește un nume nou dl Iacob Ivan. Apare duminica și în serbători.

TEATRU.

Libret de operă de Carmen Sylva. Augusta nă-poetă Carmen Sylva a compus din drama sa „Rioara“ un libret de operă. Muzica va fi scrisă de cunoscutul compozitor Cozmovici. Noua operă se va reprezenta întâi la Praga, apoi la București.

Reprezentăția teatrală din Sebeșul-săsesc, sub conducerea dlui Z. Bârsan, pe care am anunțat-o în numărul trecut, a reușit foarte bine. Afară de cele două pieze anunțate: „Jean Marie“ și „Bacalaureata“ s'a mai jucat și a treia traducere: „Sacrificiul“ tradus de P. Sturdza dela Teatrul Național din București. Dșoara Miți Muntean a avut succes mai complet în „Bacalaureata“. Dl Bârsan a fost mult aplaudat. Asemenea și un nou diletant dl Iuliu Enescu din Sibiiu.

Dșoara Agata Bârsescu în America. Celebra artistă română dșoara Agata Bârsescu este angajată pentru un turneu în America. La 15 l. e. artista a sosit la New-York unde are să debuteze în „Irving Place Theater“. Ziarele americane au primit cu o magii pe artista română.

Teatru românesc în Sibiiu. Precum am scris în numărul trecut, dl Zaharie Bârsan, bursierul Societății pentru fond de teatru român, a anunțat pentru 20 ianuarie n. o reprezentație teatrală în Sibiiu dată cu mai mulți diletanți. Programul: „Sacrificiul“ dramă într'un act de Roberto Braco, „Greva ferarilor“ monolog de Fr. Coșeș și „Steua“ dramă într'un act de Gill și F. Richepin.

Concert și teatru în Reșnov. Corpul învățătoresc din frunțașă comună Reșnov de lângă Brașov a aranjat a doua zi de Crăciun o frumoasă petrecere populară. Corul sub conducerea învățătorului Virgil Bude a cântat câteva pieze, apoi s'a jucat „Biletul de tramvai“ comedie într'un act de Gr. Măruncanu. A urmat apoi un dans vesel.

Concert și teatru în Zgribești. Corul bisericeii gr. ort. române din Zgribești de lângă Lugoj a aranjat în 6/19 ianuarie concert de cântări, după care s'a reprezentat „Ruga dela Chiseteu“ de Iosif Vulcan. În fine dans.

Concert și teatru în Biertan. Tinerimea română din Biertan a anunțat pentru 20 ianuarie n. un concert și reprezentație teatrală. Concertul sub conducerea dlui St. C. Voicu, absolvent al conservatorului din București. În fine „Vlăduțul mamei“ comedie într'un act de Lupescu. Apoi dans.

Concert și teatru în Dalboșeț. Reuniunea de cântări și cântări din Dalboșeț a dat în ziua de Bobotează, 6/19 ianuarie, concert și reprezentație teatrală. Corul a cântat compoziții de Costescu, Porumbescu, Vasilescu și Vidu; apoi s'a jucat „Grănicerul“ dramă populară în două acte. În fine dans.

Concert și teatru în Sasca-montană. Tinerimea română din Sasca-montană a aranjat în ajunul anu-

lui nou un concert și reprezentație teatrală. S'a jucat „Inimicul șoarecilor“ comedie într'un act, tradusă.

Concert și teatru în Bistrița. Tinerimea română din Bistrița a aranjat la ajunul anului nou un concert de cântări și declamațiuni, după care s'a jucat „Gelozie pentru gelozie“ comedie localizată de dl dr. Victor Onișor.

Compoziții nou de Vidu. Harnicul nostru dirigent de cor și compozitor muzical, dl I. Vidu, a scos la lumină în tipografia diecezană din Caransebeș o nouă lucrare: „Cântările vechi funebre“ aranjate și armonizate pentru cor bărbătesc. De vânzare la „Tipografia și Librăria diecezană“ în Caransebeș. Pretul 3 coroane.

Teatru maghiar la București. Ziarul „Bucaresti Magyar Ujság“ scrie, că la începutul lui mai trupa lui Nádasy din Pécs, compusă din 100 de actori, va da 15 reprezentații în „Teatrul Lyric“ din București.

C E E N O U ?

Hymen. Dl dr. Aurel Vlad avocat și director executiv al „Ardeleni“ din Orăștie, s'a fidanțat cu dșoara Anuța Adamovici din Bobâlna. — Dl George Tohatan absolvent de teologie din Selsig în Selagiu, s'a logodit cu dșoara Silvia Breban din Cicalău comitatul Sătmăr. — Dl Emil V. Degan, absolvent de teologie din dieceza Lugoșului, binecunoscut și din foaia noastră, s'a fidanțat cu dșoara Elena Iechim, fiica dlui Aurel Iechim, paroc gr. cat. în Budinț și asesor konzistorial. — Dl Valeriu Nemoian absolvent de teologie din dieceza Caransebeș și dșoara Mărioara Usunescu se vor cunună la 5 februarie n. în biserica gr. or. din Cârpa.

O binefăcătoare. Dna Elena A. Popovici a dat Reuniunii femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Brașov și Săcele 1000 lei cu menirea ca din aceasta sumă să se creeze o fundațiune cu numele dsale, din al cărei venit anual jumătate să se întrebuinteze pentru scopul urmărit de reuniune și jumătate să se capitalizeze.

Mișcări electorale. Aflăm din „Tribuna“ că dintre candidații comitetului electoral instituit de conferența din Sibiiu, dl dr. Vasilie Lucaciu n'a primit candidatura la Radna și că în locul său a fost candidat dl dr. Aurel Vlad, care a primit candidatura. Dl Petru Truța, candidat în cercul Iosașelului a repășit. Dl Coriolan Bredicean declară în „Drapelul“ că nu primește candidatura la Făget. — În comitatul Bihor au fost candidați cu program al guvernului, la Beiaș directorul gimnaziului Ioan Butean, la Tinea protopresbiterul Nicolau Roxin. — De oarăce unii din candidații comitetului electoral instituit în conferența din Sibiiu n'au primit, comitetul a făcut următoarele candidări nou: la Iosașel dr. Aurel Grozda, la Făget dr. Aurel Muntean, la Ciacova Ioan Pinciu, la Pecica dr. George Popa.

Seara de Sân-Văsiu în Viena. Societatea academică social-literară „România Jună“ din Viena a serbat în 31 dec. v. (13 ianuarie n.) ajunul anului nou, prin o serată de dans.

Prelegeri populare în părțile zarandane. Dl dr. I. Radu, profesor la gimnaziul din Brad, însărcinat de secțiunea științifică a Asociațiunii, va ținea —

ajutat de profesorul I. Bratu — pe teritoriul despărțământului Brad al Asociațiunii, câteva prelegeri populare cu ajutorul skiopticonului. Întia prelegere s'a anunțat pentru Bobotează în Brad, a doua va fi la 9/22 c. în Băița.

Noi doctori în drept. La universitatea din Cluj au fost promovați luna trecută doctori în drept dñii: Simeon Butean, Octavian Pavelea și Ioan Prodan.

Pentru statua lui Alecsandri inițiată de Academia Română s'au adunat pân' acuma 60.000 lei. Colectarea se continuă sub auspiciile Academiei Române și se speră că în curând se va adună suma trebuitoare.

Transferări la honvezime. Pe ziua de 31 decembrie au fost transferați din armata c. și r. la honvezime următorii sub-locotenenți în rezervă: Dr. Oct. Vasu, dr. I. Mălaiu, Iosif Moldovanu, El. Papp, Alex. Nistor, C. Căciulă, Anastase Demianu, I. Domian, Virg. Boeriu, Iustin Miron, Victor Pap, Val. Crișan. Preoții Militari în rezervă: G. Albu, Florian Bologa, I. Schiopu. Medicul militar în rezervă: dr. Leo Parasca. Accesistii de comptabilitate edilă (Milităr Baurechnungsaccessist): dr. Coriolan Meseșianu, Romulus Popp, I. Moldovan, Pascu Brinda, Aurel Florea și Aurel Chicomban.

O nouă bancă românească în Selagiu. Am anunțat și noi că în Cehul-Silvaniei se înființează un nou institut românesc de bani, sub numele „Codreana”. Acum aflăm că institutul se înființează cu un capital de 100.000 coroane. Prețul unei acții e 50 coroane, din care la fiecare termin se plătește câte 10%. Subscrierile se incheie la 1 februarie. În fruntea noului institut stau domni George Pap de Băsești, Florian Ciocan, Vasiliu Micu, dr. Ambrosiu Boitor, dr. Mihaiu Pap, Alexandru Gyurko, dr. George Pap, dr. George Geție și alții.

Au murit: *Demetriu Ianou*, paroc gr. cat. în Turdaș, comitatul Hunedorii, la 2 ianuarie, în etate de 64 ani; — *Eva Simu* n. Chertes, soția dlui Romul Rimu învățător pensionat, la Sibiu, în 7 ianuarie n., în etate de 35 ani; — *George Tiffa* candidat de avocat, în Niculiț, la 2 ianuarie, în etate de 26 ani; — *Aurel Pelle*, preot gr. cat. în Pomi, la 28 decembrie.

D I N L U M E .

O regină doctor în medicină. Ziarele anunță că regina Maria Amalia a Portugaliei a terminat studiile de medicină făcute regulat la facultatea din Lisabona și acuma se pregătește pentru examenele de doctorat. Ideea d'a studia medicina i-a venit cu prilejul unei boale grele a soțului seu. Regina e o princesă franceză și e în vârsta de 40 de ani.

Liga virginelor bătrâne. Un număr de fete nemăritate din Bristol au făcut din necesitate o virtute și au fundat „Liga virginelor bătrâne”. În adunarea constitutivă care s'a ținut zilele acestea, secretara ligei a emis părerea că dacă fetele rămân nemăritate, ele sunt pe calea fericirii. S'au adoptat apoi următoarele statute: 1. Toate membrele trebuie să fie în vârstă de 17 până la 30 de ani, să poarte haine lungi și să se frizeze. Membrele sunt invitate să se îmbrace în mod cât se poate mai mult domni-

șoare. 2. Membrele sunt obligate: a, a fi cu totul indiferente față de bărbați; b, să urască amorul și căsătoria. Membrele mai sunt obligate de a recomanda cu toată stăruința liga și avantajele ei fetelor tinere, cari pot deveni victimele rățăciilor amintite la punctul 2. 4. Fiecare membră trebuie să fie în situațiunea de a-și putea agonisi singură existența, așa ca să nu fie silită a se căsători. Secretara recunoaște spre marea ei părere de reu, că nu e ușor de a căpăta membre noi. — O credem.

Poșta redacției.

Soarte vitregă. Un subiect lucrat și prelucrat de alți mulți înaintea dtale.

Când îmi aduc aminte. Frumoase sentimente, dar exprimate fără avânt.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. după Botez, ev. Mateiu c. 4, gl. I, v. I.
În vremea aceea auzind Isus, că Ioan s'a prins...

Zin	Călimdarul vechiu	Calind nou
Duminică	9 M. Polieuet	22 Vincentie
Luni	10 P. Grigorie	23 Log. Marvei
Marti	11 C. Teodosiu	24 Timoteiu
Mercuri	12 M. Tațiana	25 Pavel
Joi	13 M. Ermil	26 Policarp
Vineri	14 Părinții din Sinaia	27 Ioan
Sămbătă	15 C. Pavel	28 Carol

Proprietar, redactor responsabil și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

BIHOREANA

institut de credit și economii
societate pe acții

Centrala în Oradea-Mare. Filiala în Tinca.
Capital social 600.000 coroane.

1. Primește bani spre fructificare pe lângă libele de depuneri, sau în cont curent și după banii depuși spre fructificare plătește interese de 4½%. Darea după interesele de depuneri o plătește institutul.

2. Acoardă împrumuturi ipotecare.

3. Acoardă împrumuturi simple țărănești pe obligațiuni cu cavenți (credite personale țărănești.)

4. Escomptează cambii (polițe), efecte și pretensiuni sigure către casse publice cu scadențe fixe.

5. Acoardă împrumuturi pe lângă amanetare de efecte (lombard).

6. Acoardă credite cambiale și de cont curent cu acoperire ipotecară, sau de alta natură.

7. Îngrigesc afaceri economice și tot felul de afaceri de bancă.

1—12

Diracțiunea.